

úterý 20/6

Slavkov u Brna

zámek, Historický sál, 19³⁰

**KONCERT HEJTMANA
JIHOMORAVSKÉHO KRAJE**

Ensemble Castelkorn

Josef Žák housle, umělecký vedoucí

Chloé Lucas violon

Felipe Guerra cembalo, varhanní pozitiv

Nicolas Wattinne teorba, kytara

Ve spolupráci

muo | MUZEUM UMĚNÍ
OLOMOUC

Vážení přátelé krásné hudby,

festival *Concentus Moraviae* nám každý rok přináší unikátní propojení klasické hudby s dalšími žánry. Nejinak tomu bude dnes při koncertu v krásném prostředí slavkovského zámku.

Hudba souboru *Castelkorn*, který spojuje hudebníky z různých zemí, nás zavede do světa kroměřížské hudební sbírky biskupa Karla Liechtensteina-Castelcorna. Nechme se společně přenést do hudebně-zahradního labyrintu plného alegorií. Čeká nás jedinečný zážitek, který nám představí bohatství středoevropského kulturního dědictví.

Jan Grolich
hejtman Jihomoravského kraje

program

Labyrinth Garden

Sonáty a tance pro housle a basso continuo
H. I. F. Bibera a J. H. Schmelzera

Ouvertura

Johann Heinrich Schmelzer (1620–1680)

Intrada di Policinelli (Balletto genandt das Narrenspitall)

Intrada di Policinelli

Aria di Policinelli

Intrada di Cocolini

Aria di Cocolini

Vstup do zahrady – ranní promenáda

Johann Heinrich Schmelzer

Intrada di Zani

Sonata „Cucu“ pro housle a basso continuo

Hry u kolonády – tanec alegorických postav

Johann Heinrich Schmelzer

Aria di Zani

Intrada di Graziani

Aria di Graziani

Aria di Mendici

Heinrich Ignaz Franz Biber (1644–1704)

Ciaconna in D pro housle a basso continuo

Zahradní labyrint – odpoledne u fontány

Heinrich Döbel (1651–1693)

(Tance ze sbírky „Sonate pro Fidibus“)

Czyga

Sarabanda

Courante

Czyga

Czyga

Johann Heinrich Schmelzer

Sonata IV pro housle a basso continuo

(Ze sbírky Sonatae Unarum Fidium)

Příchod rozjařených hostí

Johann Heinrich Schmelzer

Intrada di Burattini

Aria di Burattini

Intrada di Covielli

Aria di Covielli

Večerní představení pod širým nebem – retiráda

Heinrich Ignaz Franz Biber

Sonata Violino Solo Representativa

Hudební sbírka biskupa Lichtenstein-Castelcornia v Kroměříži

Jedna z nejbohatších sbírek hudebnin ze 17. století ve střední Evropě sestavená v době působení olomouckého biskupa Karla Lichtensteina-Castelcornia (1664–1695) obsahuje kromě velkého množství sakrální hudby i hudbu světskou, zejména taneční, určenou pro karnevaly v biskupských rezidenčních sídlech. Umělecký vkus biskupa se velmi úzce držel vídeňské linie; olomoucký biskup udržoval korespondenční styky s řadou umělců a osob vlivných v kulturním dění ve Vídni, proto byl bohatě zásobován autografy i kopiemi skladeb aktuálně znějících za hranicemi Moravy.

Housle v Kroměříži

V 17. století se housle těšily velké oblibě. Šlo o nástroj relativně mladý, překotně se vyvíjející díky houslařům, kteří přizpůsobovali nástroj požadavkům houslistů. Technická i zvuková brilantnost tohoto nástroje se nejlépe projevila v hudebním stylu zvaném „Stylus phantasticus“, který má kořeny v italské kompozici, ale nejvíce se projevil v německy mluvícím prostředí. Hlavními rysy tohoto stylu je nespoutanost, proměnlivost v tempech i charakteru, spolu s velkým důrazem na virtuositu. Častým jevem je i imitace nehudebních zvuků, hlasů zvířat, zejména ptáků apod. Housle jsou v této době vnímány i jako nástroj ideální k doprovodu tance (ve francouzské kultuře jsou housle nástrojem tanečního mistra). Taneční suity pro housle jsou v kroměřížské hudební sbírce velmi rozšířenou hudební formou. Za zvláštní pozornost stojí tzv. ciaccona (chaconne), hudební forma propojující taneční charakter a virtuositu – během neustále se opakující krátké fráze v basu se melodická linka v houslovém partu vyvíjí a mění, často za využití veškerých technických možností nástroje i schopností hráče. Skladby pro housle s doprovodem bassa continua jsou hojně zastoupené i v kroměřížské hudební sbírce, najdeme jich tam několik desítek. Jedná se o díla komplexní, napsaná nejčastěji houslisty, kteří se za svého života těšili věhlasu virtuosů.

Nejslavnější z nich jsou právě **Heinrich Ignaz Franz Biber** (1644–1704), rodák ze Stráže pod Ralskem v dnešních severních Čechách, který do roku 1670 působil jako komorník a řadový hudebník u biskupského dvora, nebo o něco starší **Johann Heinrich Schmelzer** (1623?–1680),

dvorní kapelník císaře Leopolda I., který byl s olomouckým biskupem v kontaktu.

Heinrich Döbel (1651–1693) žil a pracoval jako varhaník na dvoře polského krále Jana Kazimíra. Jeho jediná sbírka houslových sonát, uchovaná v kroměřížské sbírce, obsahuje i několik tanců, které jsou „připsány“ na konci partitury.

Labyrinth Garden

Název koncertu je volně inspirován Květnou zahradou v Kroměříži (pův. Lustgarten), zahradním komplexem, který nechal postavit biskup Karl Lichtenstein-Castelcorn v letech 1665–1679. Při sestavování programu jsme využili fantazie a koncipovali jsme jej jako imaginární celodenní promenádu po rozlehlé a členité zahradě plné honosných staveb a zahradních labyrintů, ale i intimních zákoutí u osvěžujících kašen. Přejeme vám příjemně strávený den v Libosadu!

Josef Žák

Ensemble Castelnorn je pařížský instrumentální soubor s variabilním počtem hudebníků působících ve Francii. Rozličné kulturní podhoubí kultivované studiem interpretace hudby 17. a 18. stol. na konzervatořích (CNSM de Paris, CRR de Paris, CNSM de Lyon) dozrává v jedinečnou kombinaci energie a citlivosti, v níž se umělecká spontánnost mísí ve vyváženém poměru s hledáním zvukových a hudebně estetických možností daného stylu. Soubor se zaměřuje na interpretaci hudby středoevropského kulturního teritoria, neobyčejně bohatého na prolínání mnoha odlišných uměleckých vlivů. Hlavním zdrojem jeho repertoáru je kromě řížská hudební sbírka biskupa Karla Liechtensteina Castelnorna, o jejíž větší povědomí v západní Evropě soubor usiluje.

Ensemble Castelnorn je hostem evropských festivalů (např. Utrecht Early Music Festival, Fiori Musicali, Svatováclavský hudební festival, Olomoucké barokní slavnosti, Za poklady Broumova ad.). V roce 2021 soubor získal cenu Romanus Weichlein na mezinárodní soutěži H. I. F. Bibera v rakouském St. Florian. Za výrazné pomoci nadací Safran a Sisley-d'Ornano vydal soubor své první CD *Lamentevole* pod hlavičkou vydavatelství Eloquentia. Ensemble Castelnorn je rezidenčním souborem Českého kulturního centra v Paříži.

Houslista **Josef Žák** se narodil v Praze. Po studiích hry na housle na Pražské konzervatoři, Hochschule für Musik v Drážďanech a na pražské HAMU se zaměřil na interpretaci hudby 17. a 18. století, a získal v roce 2015 magisterský titul na Pařížské konzervatoři (CNSM de Paris) v oboru barokní housle. Od roku 2010 žije v Paříži, kde působí v orchestrech i komorních tělesech proslavených interpretací barokní a klasicistní hudby: Les Arts Florissants (William Christie), Le Poème Harmonique (Vincent Dumestre), Les Talens Lyriques (Christophe Rousset), Concert d'Astrée (Emmanuelle Haïm), Ensemble Correspondances (Sébastien Daucé), Insula Orchestra, Ensemble Matheus, Opéra Fuoco (David Stern) ad. Josef Žák též spolupracuje s mnohými tělesy jako koncertní/umělecký vedoucí (Les Musiciens de Saint Julien, Les ET popées, PRJCT Amsterdam, Orchestre de l'Opéra Royale Versailles, Collegium 1704, Czech Ensemble Baroque). Pravidelně vede třídu barokních houslí na Letní škole barokní hudby v Holešově či na Académie de Musique Ancienne des Musiciens de Saint-Julien (Francie). Josef Žák studoval v letech 2010–2012 na Ecole du Choeur Grégorien de Paris, kde byl formován v interpretaci a dirigování gregoriánského chorálu. Od roku 2010 je členem Choeur Grégorien de Paris, v letech 2014–2019 byl jeho uměleckým vedoucím.